

Βασίλης Γεωργιάδης, Πρόεδρος Ελληνικού Ορειβατικού Συλλόγου (Ε.Ο.Σ. Σπάρτης)

« Η Εθελοντική δασοπροστασία μετά την εμπειρία των περσινών πυρκαγιών »

Εθελοντισμός : μια υπόθεση για ενεργούς πολίτες

Ο Εθελοντισμός είναι μια ξεκάθαρη στάση ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ των πολιτών απέναντι στην απάθεια, την ιδιώτευση, τον «ωχαδερφισμό». Την ίδια στιγμή, όμως, αποτελεί επιλογή ΔΡΑΣΗΣ, που δεν εξαντλείται σε κενά περιεχομένου λόγια, σε ανέξοδες «ευαισθησίες», σε διαμαρτυρίες «εκτόνωσης».

Οι συλλογικές πρωτοβουλίες για την εθελοντική προφύλαξη με τη μορφή που σήμερα, με διάφορες παραλλαγές, βρίσκουμε σε πολλά μέρη της πατρίδας μας, ξεκίνησαν από τα βουνά της Αττικής, που εδώ και 30 περίπου χρόνια βρέθηκαν στο

στόχαστρο συστηματικής προσπάθειας εμπρησμού και αποχαρκτηρισμού με σκοπό, κυρίως, την οικοπεδοποίησή τους.

Εθελοντική Δασοπυροπροστασία : η προϊστορία

Οι πρώτες οργανώσεις που δραστηριοποιήθηκαν μετά τα μέσα της δεκαετίας του '80 ήταν ο ΕΔΑΣΑ (Εθελοντές Δασοπυροπροστασίας Αττικής) και ο ΕΛΠΙΔΑ (Ελληνική Προστασία Δασών) που συγκροτήθηκαν από ορειβάτες, σπηλαιολόγους, πεζοπόρους και φυσιολάτρες της Αθήνας, με προηγούμενες σχετικές δράσεις σε επίπεδο παρεών ή μικροομάδων.

1987: Πυροφύλαξη στην «Σκίπιζα» της Πάρνηθας. Οι πρώτοι εθελοντές ορειβάτες και σπηλαιολόγοι, που κατόπιν σχήμασαν του ΕΔΑΣΑ.

Το πυροφυλάκιο κοντά στην Σκίπιζα Πάρνηθας (υψόμετρο 1300μ), όπως το ανακατασκεύασαν εκ θεμελίων οι ΕΔΑΣΑ, τον Ιούνιο του 1990. Απ' αυτή τη θέση, οι εθελοντές του ΕΔΑΣΑ, έχουν εντοπίσει περίπου 50 φωτιές στην Αττική, Βοιωτία και Εύβοια, από 1987 μέχρι σήμερα (φωτ. Σεπτ. '90).

Επίκεντρο της δραστηριοποίησής τους ήταν αρχικά η Πάρνηθα, μετά ο Υμηττός και σε μικρότερο βαθμό η Πεντέλη κ.ά. Με CB (δεν υπήρχαν τότε κινητά τηλέφωνα, ούτε η δυνατότητα χρήσης ασυρμάτων VHF), διανυκτερεύοντας σε υπνόσακους και σκηνές στην αρχή και μετά σε αυτοσχέδια ξύλινα παρατηρητήρια που έφτιαζαν, μεταφέροντας τα υλικά στην πλάτη.

Το βασικό σύνθημα ήταν:

«Τα δάση μας καίγονται. Πρέπει να προστατευθούν. Εσύ, τι κάνεις γι' αυτό;»

Και ο προσανατολισμός στη συγκεκριμένη μορφή δράσης βασιζόταν στην γενικώς αποδεκτή αρχή σχετικά με τις πυρκαγιές: η έγκαιρη επισήμανση και επέμβαση αποτελούν τον σημαντικότερο παράγοντα για την αντιμετώπισή τους, μετά την πρόληψη.

Εθελοντική Δασοπυροπροστασία Ταϋγέτου

Έτσι, ήδη από το 1990, ο Ελληνικός Ορειβατικός Σύλλογος Σπάρτης, μεταφέρει την εμπειρία και τα πρώτα συμπεράσματα των πρωτοβουλιών αυτών, προσπαθώντας να τα εφαρμόσει στις τοπικές συνθήκες της Λακωνίας, οι οποίες, βεβαίως, διαφέρουν αρκετά από αυτές του Λεκανοπεδίου.

Στην αρχή ακολουθήσαμε τις κατευθύνσεις που μας έδινε το Δασαρχείο για φύλαξη σε πεδινές και ημιορεινές περιοχές του Πάρνωννα. Τα επόμενα χρόνια, όμως,

χωρίς να θεωρούμε εαυτούς ειδήμονες και παντογνώστες- αλλά κάνοντας διαφορετικές εκτιμήσεις, βασισμένες στην εμπειρία και τη γνώση των συγκεκριμένων ορεινών όγκων της Λακωνίας - κρίναμε πως ο (Λακωνικός) Ανατολικός Ταΰγετος ήταν τελείως απροστάτευτος, καθώς μας ήταν αδύνατο να κατανοήσουμε πώς μπορεί το βουνό να «καλύπτεται από τα πυροφυλάκια του Πάρνωνα»... Έτσι γεννήθηκε η Εθελοντική Δασοπυροπροστασία Ταΰγету.

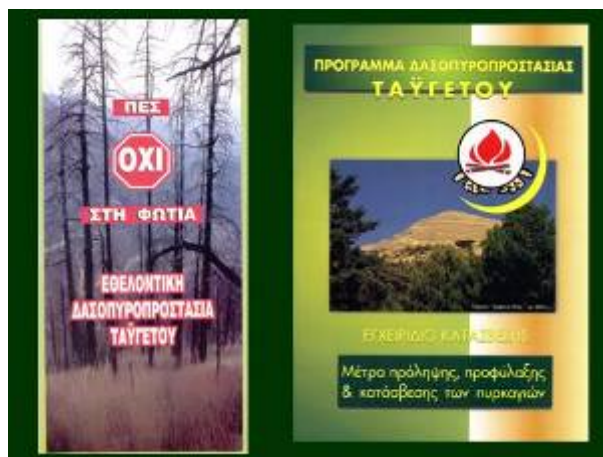
Το βασικό μοντέλο λειτουργίας ήταν το εξής: τους μήνες Ιούνιο έως Σεπτέμβριο, εθελοντές βρίσκονταν σε επιλεγμένες θέσεις του βουνού. Οι εναλλαγές των εθελοντών γίνονταν σε 3 βάρδιες: πρωινή, μεσημβρινή και απογευματινή-βραδινή. (Αργότερα καταργήθηκε η μεσημβρινή βάρδια λόγω του χρόνου και της απόστασης των θέσεων φύλαξης). Εφοδιασμένοι με χάρτη και κιάλια (με απαραίτητη την καλή γνώση της περιοχής - γιατί δυστυχώς έχουμε γίνει μάρτυρες απίθανων ανακριβειών που αναφέρονται τηλεφωνικά προς τον ΠΣΕΑ ή την Πυροσβεστική και όχι μόνο δεν βοηθούν, αλλά παραπλανούν και διασπούν τις δυνάμεις πυρόσβεσης), οι εθελοντές ελέγχουν το χώρο ευθύνης τους και μόλις αντιληφθούν καπνό, φωτιά ή κάποια ύποπτη κίνηση, ειδοποιούν με ασυρμάτους ή κινητά τηλέφωνα τον εθελοντή συντονιστή, τους εθελοντές ραδιοερασιτέχνες, τον υπεύθυνο ΠΣΕΑ, την Πυροσβεστική Υπηρεσία. Στην πορεία, η δράση, με τις αναπόφευκτες διακυμάνσεις που παρατηρούνται σε κάθε μορφή συλλογικότητας – πολύ περισσότερο στις εθελοντικές, διευρύνθηκε με τη συγκρότηση και εκπαίδευση μιας μικρής ομάδας δασοπυρόσβεσης που δυστυχώς πέρυσι «αναγκάστηκε» να δοκιμαστεί συνεχή μερόνυχτα τόσο στον Πάρνωνα όσο και στον Βόρειο Ταΰγετο.

«Ευαισθητοποίηση και Ενημέρωση τοπικού πληθυσμού για την προστασία του όρους Ταΰγετος από πυρκαγιές»

Πριν 4 περίπου χρόνια, σε συνεργασία με την «Αναπτυξιακή Εταιρεία Πάρνωνα-Ταΰγету Α.Ε.» υποβλήθηκε ένα πρόγραμμα «Ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης τοπικού πληθυσμού για την προστασία του όρους Ταΰγετος από πυρκαγιές» με φορείς υλοποίησης και περιοχές

εφαρμογής (από Βορρά προς Νότο) τους Δήμους Πελλάνας, Μυστρά, Σπάρτης, Φάριδος, Σμήνους και Γυθείου, σε όσο μέρος της έκτασής τους καταλαμβάνουν μέρος του Ταυγέτου. Από τις αρχικές, φιλόδοξες προτάσεις, εγκρίθηκε μόνο ένα μέρος και με πολλά γραφειοκρατικά προβλήματα υλοποιήθηκε το μεγαλύτερο μέρος του, κυρίως χάρη στο ενδιαφέρον και την επιμονή της Αναπτυξιακής Εταιρείας.

Ενδεικτικά:

- Δημιουργία «πακέτου» περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και πιλοτική εφαρμογή του σε εκπαιδευτικούς και σχολεία της περιοχής.
- Αφίσες (ευαισθητοποίησης και με απλές οδηγίες συμπεριφοράς σε περίπτωση παρατήρησης ή εμπλοκής σε πυρκαγιά).
- Φυλλάδια ενημέρωσης και προσέλευσης εθελοντών.
- Έντυπο (εγχειρίδιο) με οδηγίες συμπεριφοράς και αντιμετώπισης πυρκαγιάς σε διάφορες περιπτώσεις.
- Εξοπλισμός εθελοντών (με επινώτιους πυροσβεστήρες, κιάλια, πυξίδες, GPS) και ανάλογος εφοδιασμός πυροσβεστικών – δασικών οχημάτων (GPS – χάρτης)
- Εκθέσεις φωτογραφικού υλικού (παρουσία στις σημαντικές εκδηλώσεις των δημοτικών διαμερισμάτων κάθε Δήμου με σκοπό την ευαισθητοποίηση και την προσέλευση νέων εθελοντών).
- Παραγωγή και προβολές σχετικού DVD.
- Ημερίδες-σεμινάρια [ειδικά στο σεμινάριο Έμπρακτης Εκπαίδευσης, (επικοινωνίες, τρόποι και υλικά κατάσβεσης, μέσα αυτοπροστασίας κ.ά.)

θα επιδιώξουμε να περιληφθούν όλες οι ενεργές εθελοντικές ομάδες του νομού, ακόμη και αν δεν δραστηριοποιούνται στον Ταΰγετο].

- Συντονισμός πυρήνων εθελοντών στα όρια των 6 Δήμων.

Σχέδια, υπομνήματα, συσκέψεις, προγράμματα: για όποιον δεν θέλει να τρέφει αυταπάτες, η πύρινη λαίλαπα του περασμένου καλοκαιριού ήταν απολύτως αναμενόμενη. Και δεν ήταν οι νομοτελειακές, πράγματι, αντικειμενικές συνθήκες που συνηγορούσαν σε αυτά τα αποτελέσματα αλλά κυρίως οι υποκειμενικές ελλείψεις: «ο βασιλιάς είναι γυμνός» φώναζε το παιδί στο γνωστό παραμύθι – κι ας υποκλίνονταν με φόβο οι άλλοι. «Ο κρατικός σχεδιασμός είναι διάτρητος» φωνάζαμε μαζί με άλλους στις συσκέψεις – παρωδίες των αρμοδίων οργάνων – αλλά συμπεριφορές πολιτικού καθωσπρεπισμού, υπαλληλικής δουλοπρέπειας και ευθυνοφοβίας ή και κομματικής νομιμοφροσύνης, άφηναν τους προβληματισμούς στο περιθώριο των καθησυχαστικών δελτίων τύπου που εξέδιδαν μετά.

Και η φωτιά ήρθε! Και έκαψε ,ουσιαστικά, **ό, τι ήθελε να κάψει.**

Παρά τον αγώνα που έδωσαν πολλοί, με πρώτους από όλους, τους ηρωικούς κατοίκους των χωριών μας.

«Έτσι σώσαμε τα χωριά μας»: οι πρωτοβουλίες της κοινωνίας στον αγώνα της κατάσβεσης.

- Με άριστη γνώση των χωριών τους, του χώρου τους, του ανάγλυφου, των οδών πρόσβασης.
- Με μετατροπή και διάθεση όλων των γεωργικών εργαλείων και μηχανημάτων σε δυναμικά και αποτελεσματικά μέσα πυρόσβεσης.
- Αψηφώντας «άνωθεν» εντολές, δεν εκκένωσαν τα χωριά τους κι έτσι τα έσωσαν. Και μετά πήγαν και σε διπλανά και άλλα χωριά. Και σε άλλους Δήμους. Συγκινητική η προσφορά αυτών των ανθρώπων που «παρέσυραν» και τους αιρετούς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης που βρέθηκαν εκεί, μπροστά στη φωτιά και μουντζουρώθηκαν, καψαλίστηκαν.

Ο αγώνας τους μας συγκίνησε, αλλά και μας προσέφερε κάποια πρώτα κρίσιμα συμπεράσματα :

Η κοινωνική ευαισθησία, ο ενθουσιασμός, η γενναιότητα και αυταπάρνηση αυτών των ανθρώπων χρειάζεται ΟΡΓΑΝΩΣΗ και στοιχειώδη αλλά εξειδικευμένη ΥΛΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ, για να έχει ακόμη καλύτερα αποτελέσματα, αντάξια της προσφοράς τους.

Πολλά ακόμα, μπορούν να προσφερθούν και από εθελοντές που δεν μπορούν να βρίσκονται στην «πρώτη γραμμή πυρός»:

- Υποβοηθητική συμμετοχή στην κατάσβεση (π.χ. άπλωμα μάνικας στις «εγκαταστάσεις» των πυροσβεστικών οχημάτων κλπ).
- Υποστήριξη των «μάχιμων» (μεταφορά και παροχή νερού, τροφής, κλπ).
- Επικοινωνίες (ραδιοερασιτέχνες, ασύρματοι. Τραγελαφικά περιστατικά στις περσινές πυρκαγιές όπου «κανείς δεν επικοινωνούσε με κανέναν»).
- Προσφορά υλικών και μέσων (απλό ή πιο εξειδικευμένο υλικό όπως μάσκες, επινώτιοι πυροσβεστήρες κλπ) από επιχειρήσεις, χορηγούς κ.α.
- Μεταφορά εφοδίων (για τους κρατικούς υπαλλήλους υπήρχε μέριμνα εφοδιασμού - για τους κατοίκους και τους εθελοντές όχι!) ή και προσωπικού (οχήματα 4Χ4 κλπ).
- Πληροφορίες!!! Κρίνεται απολύτως απαραίτητο να υπάρχουν υπεύθυνα άτομα και με γνώση της περιοχής σε κάθε χωριό. Τα πυροσβεστικά οχήματα , που είχαν έρθει μάλιστα από μακριά, δεν γνώριζαν, αλλά και δεν διέθεταν ούτε χάρτη!).

Άλλες πρωτοβουλίες

Επιπλέον, με διάφορες πρωτοβουλίες (συναυλίες, προβολές, κλπ) προσπαθήσαμε να συνεργαστούν με:

- ΟΤΑ, ΤΕΔΚ, κλπ
- Συλλόγους, ιδρύματα, εταιρείες

με σκοπό να εξευρεθούν οικονομικοί πόροι που να ενισχύσουν την πρόληψη και την δασοπυροπροστασία. Δυστυχώς, τεράστια ποσά κατευθύνθηκαν στην «ανακούφιση των πυρόπληκτων» (2.000.000.000 ευρώ είχαν αναφερθεί από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας το Νοέμβριο του 2007 ως κόστος των πυρκαγιών) αναγκαίο μεν, γιατί οι άνθρωποι έχασαν ζωές, περιουσίες κ.ά., αλλά τίποτα ή σχεδόν τίποτα δεν κατευθύνθηκε στην πρόληψη.

Και οι πυρκαγιές φέτος ή του χρόνου θα είναι πάλι εδώ, γιατί τίποτε δεν άλλαξε προς το καλύτερο.

Πρόσκληση σε δράση

Θα επιμείνουμε να αναζητούμε και να κινητοποιούμε τις ναρκωμένες δυνάμεις που υπάρχουν στην κοινωνία. Είναι μονόδρομος να ελπίζουμε πως τα μηνύματα από την καταστροφή της φύσης θα αφυπνίσουν συνειδήσεις. Αλλά καλό είναι να προλαβαίνουμε κι όχι να θρηνούμε εκ των υστέρων.

Αγαπητοί φίλοι,

Ανάμεσά μας και στην κοινωνία της πόλης μας και στο αμφιθέατρο αυτό, υπάρχουν εκπρόσωποι «θέσει» ευαισθητοποιημένων ανθρώπων και επιπλέον προικισμένων με ένα συγκριτικό πλεονέκτημα: αυτό του μεγάλου χρόνου θερινών διακοπών που επιβάλλονται από την ψυχοπνευματική δαπάνη της αγωγής και εκπαίδευσης. Αναφέρομαι, φυσικά, στους εκπαιδευτικούς κάθε βαθμίδας, αλλά και στους εκπαιδευόμενους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στους νέους φοιτητές μας . Εσείς πρέπει να είσατε μπροστάρηδες σ' αυτό τον αγώνα ! Με τη συμμετοχή σας, αλλά και με το καθοδηγητικό παράδειγμά σας σε όσους επηρεάζετε . Το σύνθημά μας ας είναι «μια μέρα από το καλοκαίρι σου, μια ασπίδα για την προστασία του δάσους!»

Να σβήσουν οι φωτιές, ν' ανθίσει η ελπίδα !

